

# Profecíaq Espíritu: Suyay Pacha, Chawpi Tuta Qapariy

*Habacucpa Iskay Tablankuna*

Jeff Pippenger  
2012-10-14

## Habacucpa Iskay Tablankuna 2 / 95

### Entendiy “Calendario Millerita” nisqapa, hinallata “Tarrying Time” nisqapa ima kayninta

Qhipa qhawarichisqaykupin, tapuy hatarirqan imayna 1844 watapi octubre killapa 22 punchawnin qanchis kaq killapa chunka kaq punchawnin kanman, sichus 1844 watapi marzo killapa 22 punchawnin huk kaq killapa huk kaq punchawnin chayqa. Millerita sutiyaqkunaga 1844 watapi marzo killapin pantarqaku imatataq paykuna yuyarqanku 1843 watapa tukukuynin kasqanmanta. Chay llakikuy qhipamanmi, Bibliapi pacha yupayta musuqmanta allinta qhawaykuyta qallariyku. Kayqa sut'inchasqa kachkan Gerhard Damsteegt qelqasqan libropi, Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission nisqapi, aswanqa 89, 92 p'anqakunapi. 1843 wata tukusqanta creesqankumanta, iskay kaqkunata pacha entendiyinkupi musuqmanta chanincharqaku: 1843 watamanta 1844 wataman tikrayta, hinallataq imaymana punchawkunata watakunapa qallariyninta tukukuynintawan señalanankupa, chayhina qanchis kaq killapa chunka kaq punchawninta yupayta atinanankupa.

Sapa kuti rimaniy thatami March 22 p'unchawmanta October 22 p'unchawkama qanchis killam kasqanta. Mana nishanichu kayqa Qanchis Killa Kuyuy kasqanta, ichaqa allinmi yachaypaq willayqa Milleritakuna March 22 p'unchawta ancha allin reqsisqa p'unchaw hina hap'isqankuta, hinaspa yuyaypi chakachakuy hina yanapakun—qanchis killam qhipaman apaspa October 22 p'unchawman chayachisunki. Kayqa cheqaqmi.

Llakikuyqa, hinallata suyay unaychakuyqa manam pachapa willakusqan profeciapa hunt'akuyninkunachu karqan, aswanpas Milleritakuna mana allin hamut'asqankumanta rikurirqan. Paykunapa mana allin hamut'asqankuqmi suyay unaychakuyta, llakikuytawan hunt'achirqa; manam mayqin sapaq profeciapas nisqachu karqan suyay unaychakuyqa huk chiqanmanta qallarinanpaq. Paykunapa iñiyninku, 1843 watapas 1844 watapa marzo killapa 22 p'unchawninpi pasasqañam kasqanta, llakikuyta paqarichirqa.

Damsteegt nin:

Karaíta yupaychay, 1844 watapi abril 17 punchaw musuq killapi judíokunapa wata tukukuyninta rikuchispa, hatun Millerita qillqakuna ukhupi allinchasqa karqan chaypas, iñiqkunapa aswan hatun rak'inmi 1844 watapi marzo 21 punchawta qhawarqanku Cristopa kutimuynin pacha kasqanta. Millerita kuyuyamanta hawapiqa marzo 21 punchawqa allinta reqsisqa karqan, chay p'unchaypi Adventismo nisqa llapa sisteman completo urmayninta

llapaqpa suyasqan ancha mast'arisqa karqan.

Qayna p'unchaw ñawinchakurqaniku Millerqa chay p'unchayta suyashasqanta. Milleritakunaq aswan achka kaqninmi chay p'unchayman qhawarisharqanku, hinaspapas paykunaq awqankunapas chayta yacharqanku, hinaspa chayta suyarisharqanku Milleritakuna llullasqa kasqankuta rikuchina prueba hina. Kaymi karqan sapa kuti chaskisqa hamut'ay. Chay p'unchay pasasqanmanta qhipamanmi pacha willakuykunata aswan allinta maskhayta qallariqku, chaymi pusharqaniku 22 de octubre de 1844 wataman. Kayqa huk t'iqsina qhawayta qun qayna p'unchaw hatarisqa tapuypaq.

## **Suyaqa Pacha hinaspa Ellen Whitepa ñawpaq rikuyñin**

Kunan p'unchayqa, aswan achka tiempo-taq munani qhawayta suyay tiempo-man. Kayqa ancha importante, imaraykuchus ñoqanchikqa Ellen White-pa ñawpaq rikuywanmi llamk'achkanchik, maypichus payqa nin hanaq pacha-man ñanpa qallariyninpi k'anchay lloqseq kasqanta Chawpi Tuta Qapariy, hinaspa chay k'anchayta ñeq'espasa, hanaq pacha-man ñanmanta urmaykunki. Ñoqaqa munani rikuchiyta chay Chawpi Tuta Qapariy paypa rikuy-ninpi ukhunpi hap'iq kasqanta Iskay Ñiqin Angelpa Willakuyninpa llaqa historianta.

Ñuqaqa sapallanmi mana imapas sasachakuychu niniykupaq chay rikch'aypi Chawpi Tuta Qapariyqa, ñanpa qallariyninpi kaq, hinaspa tukuy ñanninta achikyachiq, 1840 watamanta 1844 watakama Milleritakunapa historianta rikuchisqanta. Chay historiapa puriyninga allinmanta entiendisqa kanan. Chay Chawpi Tuta Qapariyqa hunt'akuynin kikinaga agosto killapa 12 p'unchawninmanta 17 p'unchawninkama karqa, maypichus willakuyqa Exeter Camp Meeting nisqapi willasqa karqa, hinaspataq paykunaqa chay willakuyta ishkay killantinraq apasqaku—septiembre hinaspa octubre, ishkay killa hinaspa pichqa p'unchaw. Octubre killapa 22 p'unchawninman manaraq chayaspasa, Señorpa kutimuyninpaq wakichikusharqaku. Kay ishkay killa pachaga Chawpi Tuta Qapariyqa historiannim. Ichaqa, manam kay pachata entiendeyta atinkichu mana ñawpaqman pusamuq puriykunata entiendispaqa. Ñuqapaqqa, Chawpi Tuta Qapariyqa aswan sut'itaga suyasqa pacha historiannim, hinaspa 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawninkama mast'arikuspa.

## **Taripaq kinsa Angelkunapa Willakuyninkuta**

Kaymiqa 1840manta 1844kama historianni. Achka qillqakuna kashan Profeciapa Espiritu nisqapi maypichus Panay White willakuwanchik, maypichus mensajekunata churayta yachananchik kasqanta. Mensajekunata maypi churayta qallariqtiyki, reparanki llaqa mensajekuna huk cierto p'unchawman chayamusqankuta, chaymanta qhipamanqa kallpachasqa kasqankuta.

Ñawpaq Angelqa 1798 watapi chayamurqan Tukukuypaq Pachaspi, Danielpa Libron kichasqa kaptin, yachaypas yapakusqa kaptin. Ñawpaq Angelpa Willakuynin kallpachakusqa kashan 1840 wata, agosto 11 p'unchawpi, wata-p'unchaw kamachiy takyachisqa kaptin llaqa kay pachapaq, Apocalipsis 10 nisqapi Angelta uraykachimuspa, chaymi Ñawpaq Angelpa Willakuyninpa kallpachakusqanta unanchan.

Iskay Angel iskay kaq hamurqa 1842 watapa junio killapi. Qayna p'unchaw ñawirirqanchikmi 1842 watapa junio killapi, Señor Millerqa iskay kaq yachachiy rikuchisqankunata qorqan Casco Street iglesiapi. Mana achka sasachakuykunallawanmi, protestante iglesiakuna punkunkuta wichqarqanku. Chayraykun, 1842 watapa junio killapi, Iskay Angelpa Willakuynin hamurqa, imaraykuchus mayqin protestante iglesia ñawpaq Angelpa Willakuyninpa contran punkunta wichq'aykuptin, Babiloniaq partinman tukupun. Iskay Angelpa Willakuyninqa Babiloniamanta llusqinapaq waqyakuymi. Wiñaqmi.

Pani Whiteqa willawanchik, ichaqa Protestantekuna 1842 wata junio killapi punkunkuta wichqayta qallarispa kasqankumanta qhipapas, Babiloniamanta llusqiy waqyayqa—Iskay Ñiqin Angelpa Willakuyninpa yachachisqan—manam cheqaqtapuni qallarisqachu 1844 wata verano pacha kama.

Iskay angelpa willakuyninqa chayamurqanmi junio killapi, 1842 watapi, hinaspataq kallpachasqa kachkan chawpi tuta qapariypa willakuyninwan, agosto 12–17 p'unchawkuna, 1844 watapi, Exeter Camp Meeting nisqapi.

Kimsaqa Angelqa chayamurqa octubre killapa 22 p'unchayninpi, 1844 watapi, chay p'unchaymi ancha Santísimo Cheqaman yaykunapa ñan kicharisqa karqa; chaypim runakuna entiendenanku Cristoqa kunan Santísimo Cheqapi Hatun Sacerdote kasqanta. Chaypim pacto arcata reqsinku, arcapiqa Chunka Kamachikuykunam kachkan. Paní White Santísimo Cheqaman pusasqa kaspas Chunka Kamachikuykunata qhawarirqan, hinaspam rikurqan Samana p'unchay kamachikuyqa wakinkunamanta aswan llihipisqanta, chaywan señalaspa Samana p'unchaypa hatun ancha chaninta Kimsaqa Angelpa Mensajenpi. Chayqa huk prueban kanqa: Samana p'unchaychu icha domingochu nisqapi. Octubre killapa 22 p'unchayninpi, 1844 watapi, Kimsaqa Angelpa Mensajenpa imayna kasqan chayamurqa.

Kimsa willaykunapa huknin sapan ruwayninmi kay: Ñawpaq Angelpa Willakuynin 1798 watapi chayamuptin, mana pipas unanchayta atirqachu. Señor Diosmi William Millerta hatarichirqan Ñawpaq Angelpa willakuynin kananpaq, ichaqa manam 1818 watakama—iskay chunka wata qhipamanraqchu—Millerqa willakuyta unanchayta qallariq. Willakuyqa chayamurqan, ichaqa tiempo munan Diospa llaqtan chayta reqsinanpaq, chaymantataq kallpachasqa kan.

Iskay kaqnin angelpa willakuyninqa chayaramurqa 1842 watapi junio killapi, ichaqa 1842 watapiqa mana mayqin Millerita runakunapas qallarisqachu protestante iglesiakunata “Babilonia” nispas sutichayta. Manaraqmi chayta reqsirqanichu. Manam 1844 watapi verano pachakamaqa reqsiyta qallarisqankuchu, hinallataq iglesiakunamanta runakunata llusqsimunaykipaq waqyayta. Willakuyqa chayamun, chaymantaqa entiendesqa kan, chaymantaq atiywan hunt'asqa kan.

1844 watapi 22 ñiqin octubre killapi, Hiram Edsonqa Cristota rikarqan, Paymi Lugar Santo nisqamanta Lugar Santísimo nisqaman purisqanta; chayhinapin Cristo servicionnin tikrasqanmantapas wak illariyta chaskirqanku. Ichaqa 1844 watapi 23 ñiqin octubre killapiqa, Hiram Edsonqa manaraq wakichisqachu karqan domingo punchaw animalpa señalnin kasqanmanta huk artículo qillqanampaq, utaq huk sermón willakunampaq. Paykunaqa manaraqmi kimsa kaq Angelpa Mensajeninta entienderqankuchu, chay pacha qhipamanraq.

Kimsa Angelpa Willakuyninqa kallpachasqa kachkan, imaynachus Qanchis p'unchay samana punchawta waqaychaq Adventistakuna yachanku, Apocalipsis 18 nisqapi Tawa Angel paywan huñunakusqanwan. Kayta LiveStreamingpi utaq qhipamanta DVDkunapi qhawaqkunapaq, ichapas munankichik rimayta 2001 watapi septiembre killapa chunka hukniyuq punchawninpi Tawa Angelpa Kimsa Angelwan huñunakuyninpa pacha kasqanmantam. Kay pachapiqa mana imatapas chaymanta sasachakuy simikunata rurashanchikchu, ichaqa manam chayta ñiqillachu kanchik: Tawa Angelqa Kimsa Angelwan huñunakun Iskay Waskha Torreykuna urmaqtin, chaypim Kimsa Angelpa Willakuyninqa kallpachasqa kachkan.

Kimsa Angelkunapa Willakuyninkuna llapallanmi kay hinan kashanku: chayamunku, hamut'asqa kan, chaymanta kallpachasqa kan.

## **Ishkay punkukunapa iskay wichq'aykuna, Templopa qhelqaychasqa mayllakuykunapas**

1842 watapi inti killapi, huk punku wichq'ayta qallarisqa, Protestante iglesiakuna Primera Ángelpa Willakuyninman punkunkuta wichq'asqankuwan señalisqa. Kay historiapa qallariyninpi, huk punku wichq'akusqanta rikunchis, hinallataq kay historiapa tukukuyninpi—Segundo Ángelpa historiapi—punku yapamanta wichq'akun, Ch'uya Lugarman punku, Chunka Sipaskunamanta rikch'achiypi kaq punku.

Kay ishkay punkukuna wisq'akuykuna sinchi ancha allin reqsichinapaqmi, aswanpas iskay templota pichanakuykunamanta rimayta munanki chayqa. Cristo kay pachapi kashaspan templota iskay kuti picharqan, Sister Whitepas ñawpaqman willawanchik, kay pachapa tukukuyninpi iskay templo pichanakuykuna kanqanta, imaynan Millerita runakunapa tiempollanpi karqan chayhinata. Millerita runakunapa tiempomanta templo pichanakuykuna reqsichiy atikunman 1842 wata junio killapi punku wisq'akuypi—templopa ñawpaq punkun, Protestantismom—hinallataq iskay kaq templo pichanakuypi, maypachachus Millerita runakunapa templo pichanakuy tukukun chaypi.

Qhipa qhipakusqan tiempota qhawarisun. Kay Iskay Angelpa kay historiapi, qhipakusqan tiempoqa 1844 wata, marzo killapa 22 p'unchawninpi haykun, iskay templopa pichasqa kananwan muyurichisqa kachkan. Chayqa Iskay Angelpa Willakuyninmi.

Kayqaqa Gedeonpa willakuyñinpas. Gedeonpa willakuyninpi iskay pichakuykuna karqan, chaymi iskay templo pichakuykunapa hinaspa Iskay Angelpa Willakuyninpa huk unanchaqninmanta huknin kan.

## **Profeciapi Qhipakunapaq Tiempo hinallataq Chawpi Tuta Qapariy**

Yachayninchikta qallarisun Spiritual Gifts, volumen 1, páginas 195, 196 nisqamanta huk citawan. Qhawashanchikmi suyay unay pachata, Chawpi Tuta Qapariywan tinkisqanta unanchananchikpaq, imaraykuchus mana munanchikchu Chawpi Tuta Qapariypa k'anchayninta chinkachiya; chayta ruraspaqa, urmaykuchis ñanmantam uraypi kaq millay pacha runakuna kayman.

Angelkunaqa kachkarqan hanaq pachamanta atiyiniyuq angelta yanapanankupaq, hinaptinmi uyarisqani tukuy maypinapas hina waqyasqakunata: “Lloqsiychis paymanta, llaqtay, ama

huchankunapi hukllachasqa kanaykichispaq, amataq chaskinaykichispaq onqochiyninkunamanta; huchankunaqa hanaq pachakama chayarunñam, Diosñataq mana allin rurayninkunata yuyarirunña.” Kay willakuyqa rikurirqa kinsa kaq willakuyma yapasqa hina,—Kunanqa, payqa Apocalipsis 18:4 nisqata hinam qhawayarqa: “Lloqsiychis paymanta, llaqtay, . . .” Nispa. Hinaspan nin: “Kay willakuyqa rikurirqa kinsa kaq [Angelpa] willakuyninman yapasqa hina, hukllachasqataq karqa chaywan, imaynachus chawpi tuta waqyakuq qaparikuy huk kaq angelpa willakuyninwan hukllachakurqa 1844 watapi, chay hina.”

Iska kaq Ñawpaqnin Angelpa Willakuynin chayamun 1842 watapa junio killapi, hinaspa Chawpi Tuta Qapariy hukllawasqa kananpaq yapaku 1844 watapa agosto killapi. Kay Espiritupa hich’aykuy kay willakuy patapi—Babilonmanta llusqsimunaykipaq qayay—chaymi Sister White llamk’achin 11 septiembre 2001 p’unchawpa historiata riqsichinapaq, maypichus Kimsañiqin Angelpa Willakuynin Tawañiqin Angelwan hukllawasqa. Tawañiqin Angelqa chaymi Apocalipsis 18 nisqapi Hatun kallpayuq Angel uraykamun.

“Kay willakuyqa kimsañiqin willakuyma yapasqa hina karqa, hinaspataq chaywan hukllachasqa karqa, imaynachus chawpi tuta qapariyqa 1844 watapi iska ñiqin angelpa willakuyninwan hukllachasqa karqa hina. Diospa k’anchayninqa llamp’u sonqoyuq, suyakuq santoskunapi samarasqa karqa,”—¿Pimanmi Diospa k’anchaynin samarasqa karqa? Llamp’u sonqoyuq—imataq? Suyakuq. Llamp’u sonqoyuq, suyakuq santoskunapi. Allinchu? Suyakuq santoskunapi; imaraykuchus kunanqa chay historiapiñam kashanchis maypichus profecía nin: “Kusisqa kachun pichus suyakuq, hinaspa 1335-man chayamun.” “Sichus ricuyqa unayasqa hina rikurinqa, chayqa suypay.” Chay Espiritu Santopa hich’aykusqanta chaskiq runakunaqa suyakuq santoskunam.

“Diospa hatun k’anchayninmi samarasqa karqa pacienciayuq, suyasqaña santos patapi, hinaspan paykuna mana manchakuspa qhepakaq solemne willakuyninta qosqaku, Babiloniapa urmayninta willakuspa, hinaspa Diospa llaqtanta waqyaspa paymanta llusqsiykuya; chayhinaqa paypa manchay tukukuyinmanta qespichikunankupaq.” — Chayqa, chiqaqpuni, kay p’unchaykunapi, kay tiemponchikpi kasqanmi; ichaqa, kay p’unchaykunapi suyasqaña santosqa ñawpaqchasqa kanku chay Millerita historiapi suyasqaña santoswan, mayqintachus qhawashanchik.

Kallpachisqa suyukuna patapi k’anchayqa tukuy hinantinman hayk’urqa, hinaspataq iglesiakunapi mayqenkunachus ima k’anchayniyoq karqanku, kimkunachus mana uyarerqankuchu nitaq chaskiyta munarqankuchu kimsa willakuykunata, paykuna waqyakuyma kutichirqanku, hinaspa urmaq iglesiakunamanta llusqirqanku.—Kaymi nin: “Llusqsimuychis paymanta, llaqtay runakuna!” Kayqa rimashan pichus kunan p’unchaykunapi, Estados Unidos llaqtapi Domingo p’unchaypa Kamachiy chayamunan p’unchaypi, Babilonia iglesiakunamanta llusqinakuqkunamanta. Paykunan urmaq iglesiakuna, Babiloniaq iglesiakuna.

“Achka runakunaqa kay willaykunata qusqankumanta pacha yuyayniyuq kawsayman chayarqanku, hinaptinmi k’anchay paykunapaq llihipirqa, hinaspataq kawsayta utaq wañuyta akllanankupaq atinqaku karqa.” — Kunanqa payqa ninmi kunan p’unchay protestante iglesiakunapi wakin runakuna kanankuta, paykunaqa 1844 watapi octubre killapa 22 p’unchayninmanta pacha

yuyayniyuq kayman chayarqanku; chayqa hinapuni. Kunan p'unchay protestante iglesiakunapi runakunaqa mana kawsarqankuchu kimsa kaq angelpa willakuynin chayamurqan Millerita historiapi chay pacha. Manataq paykunataqa huchachankuchu protestante iglesiakuna kikinkupa pacha tiempopi mana chaskisqankumanta, kaymi huk ancha hatun yuyarinapach punto, imaynachus Cristopa historianninqa pacha tukuypa qhipa p'unchayninta rikuchin chayta hayk'aqpas yachakuyta munanki chayqa; imaraykuchus, chiqapta, profecía nisqaman hina, Jerusalén llaqtataqa AD34 watapipuni thunisqa kanan karqan, thunisqa kananpaqtaq karqan.

Judiokunapaqqa karqan 490 wata kamachisqa tiempom, Daniel 8 hinallataq Daniel 9pi señalasqa 2300 watamanta kuskasqa. Chay 490 watakuna tukukapurqan AD 34 watapi Estebanpa rumiwan wañuchisqanwan. Chay pachapiqa, proféticamente, Jerusalén llaqtam tukuchisqa kanan karqan, ichaqa mana tukuchisqachu 70 watakama. The Great Controversy nisqapi, Hermana Whiteqa chay historiapaq kikillanta nin. Payqa ninmi wawakuna hinallataq wakinkuna kasqanta, paykunaqa manaraq 34 watakama Cristopa hinallataq discipulokunapa willakuyninta uyarirqankuchu, hinaspa Diosqa khuyapayayninpi paykunaman tiempo qorqan, Jerusalén llaqtapa tukukuyninman mana chayamuchkaptinraq mensajewan tinkuchisqa kanankupaq. Payqa reqsichinmi, Cristopis hinallataq ruran, Jerusalén llaqtapa tukukuyninta kay pachapa tukukuyninpa rikch'akuynin kasqanta.

Chay historiaraqmi ñawpaqta rikuchin paypa rimashan kikin historiata. Inti p'unchaw kamachikuy Estados Unidosman chayamuptin, chinkasqa iglesiakunaman willakuy qhipakmanta chayariptinpas, kunan Babiloniapi kaq Diospa wawankuna manam huchachasqachu kanqaku, paykunaq iglesiankuna utaq ñawpaq machunkuna XIX pachak watapi rechazashqankurayku.

Achka runakunaqa allinta yuyayman chayamuyta atisqan watakunañas karqan kay willakuykuna qusqasqa qhipamanta; k'anchaymi paykunaman k'ancharqan, hinaspa kawsayta utaq wañuyta akllanaykupaq atiyta qosqasqas karqanku. Wakinkunaqa kawsayta akllarqanku, hinaspa Señor-ninkuta suyashaqkunawan sayarqanku, llapa kamachikuyninkunatapaspas waqaychaspa. Kimsa kaq willakuyqa ruwasqanta ruwanaypaqmi karqan; llapanku chaypi pruebasqa kananpaqmi karqanku, hinaspa chanin kaqkunaqa religionmanta huñusqa cuerpokunamanta waqyasqa lloqsichisqa kananpaqmi karqanku. Huk kallpachaq atiyti chiqap sonqoyuqkunata kuyuchin, ichaqa Diospa atiyin rikuchikuyninqa ayllunkunatawan masinkunatawan manchakuywan hark'aypi hap'in; hinaspa manam atiyniyuqchu, nitaq kallpayuqchu, Diospa Espiritunpa ruraynin paykunapi kasqanta musyaykuqkunata hark'anankupaq. Qhipa waqyayqa wakcha esclavokunamanpas apasqanmi, paykunamanta Diosta manchakuspa kawsakuqkunaga, pisi kasukuy rimaykunawan, kusiqa qespichiyninku qayllamuyta rikuspanku, mana tukukuq kusikuy takiyninkuta llusqichinku; patronninkunaqa manam paykunata sayachiyta atinchu, imaraykuchus manchakuywan musphaywanmi upallachisqa qhipakunku. Hatun milagrokunam ruwasqa kanku, onqosqakuna allinchakuchisqa kanku, señalkunawan admirakuyniyuq ruraykunawanpas ñiñikunata qatinku. Diosqa kay ruraypim kashan, llapa santo runapas, ima pasaqmanta mana manchakuspa, sapan sonqonpa yuyaynin cheqanman hina qatipan, hinaspa Diospa llapa kamachikuyninkunata waqaychaqkunawan hukllawakun, paykunataqmi kimsa kaq willakuyta atiyniyuqta maymanpas waqyarinku. Noqaqa rikurqani kimsa kaq willakuyqa chawpi tuta waqyakuyta aswan llumpay atiyniyuqwan kallpayuqwan tukukuqta.

Kay iskay párrafokunapi, kayqa iskay kutiñam payqa ñuqanchikpa historianta, pacha tukukuypi Domingo Ley nisqawan tupuq historiata, Chisi Chaupi Qapariypa historiwan tupachin. Ñawpaq kutiqa, ninmi, Apocalipsis 18-manta Hatun Angelqa Kimsa Kaq Angelwan huñukun, imaynatachus Chisi Chaupi Qapariy Iskay Kaq Angelwan huñukusqa karqan hina. Payqa Domingo Ley krisispa historianta rimashaspapas, sut'itaqmi Iskay Kaq Angelpa historianta huk ricuchiq hina apakachkan. Paykunaqa kikinchasqa, parallel historiakuna kanku.

Diospa kamachinkuna, hanaqmanta atiyiniyoqkuna, uyankuna k'anchasqa, ch'uya t'aqasqa kasqankuwan llipyachisqa, lloqsirqanku llamk'ayninkuta hunt'aspa, hanaqmanta willakuyta willakuspa. Diyniq ayllukunapi ch'iqirisqa karqanku almanakapas qayayman kutichirqanku, hinaspa chanin kaqkuna usqhaylla oqorqanku chinkachisqa iglesiakunamanta, imaynatachus Lot Sodomamanta usqhaylla orqosqa karqa chinkachiyninmanta ñawpaqta.

Babiloniamanta llusqispa qayasqa kasqanmanta rimaptinchikqa, pacha tukukuypi hina icha Iskay Ñiqin Angelpa Willakuyninpi, Lotqa chay historiapa unanchaqninmi, hinallataq Sodomapa chinkachisqa kasqanpipas.

Sichus Daniel 11-ta allinta entiendenki chayqa, versículo 41-pi Norte llaqtapa Reynin yaykun sumaq allpaman, achka runakunataq urmachisqa kanku; ichaqa “kaykunaqa makinmanta qispinqaku, Edom, Moab, hinallataq Ammonpa churinkunamanta aswan ñawpaq kaqkuna.” Moabwan Ammonwanqa Lotpa iskay ususinkunapa churinkuna kanku. Lotpa ayllunqa rikuchin chaykunata, pikunachus domingo kamachikuypa sasachakuy p'unchawpi papadopa makinmanta qispinqaku.

Paní White kay symbolismota llamk'achkan. Urmamusqa iglesiakunaqa Lotwan sut'ichasqa kanku, chaymi ancha chanin kaqkunaqa usqhaylla hurqusqakuna karqaku wañusqa kananpaq akllasqa iglesiakunamanta, imaynan Lotqa Sodomamanta usqhaylla hurqusqasqa karqa paypa chinkayninmanta ñawpaqta. Diospa llaqtantin runankunaqa allichasqa, kallpachasqa ima karqaku chay ancha sumaq hatun k'anchay paykunaman qhapaq achka kayninwan uraykusqanwan, wakichisqa kachkaspanku tentación hora muchuyta much'unankupaq. Tukuy cheqpi achka simikuna uyarikusqa karqa, nispas: “Kaypin kachkan santoakunapa paciencia; kaymi Diospa kamachikuyninkunata waqaychaqkuna, Jesuspa iñiynintapas.”

Payqaqa kay pachak tukukuypi Babiloniamanta llusqisiy waqyakuymanta rimashaspan, Miller llank'aqkuna p'unchawkunapi Iskay Ángelpa Willakuyninpa historianta chay waqyakuymanta sut'ichanapaq llamk'achin. Iskay Ángelpa Willakuyninqa Babiloniamanta llusqisiy waqyakuymi, hinaspa kay historiaraqmi Domingo Leypa sasachakuy historiata rikch'achin.

Huk biblia nisqapi willakuykunamanta Ellen White kay historiata sut'inchananpaq hukninman churqan Sodomawan Gomorrawanpa willakuyninmi. Ñawirisun Génesis 19:1-11 nisqamanta, chayqa Lotpa willakuyninmanta huknin partinmi.

Ch'isiyaqmi iskay angelkuna Sodoma llaqtaman hamurqanku; Lottaq Sodomapa punkunpi tiyasharqan. Lot paykunata rikuspa, tinkuq llusqirqan; uyan hallp'aman churaspa k'umuykukurqan. Hinaspan nirqan: Qhawariychik ari, señorkunay, ama hina kay servidorniykipa wasinman yaykuychik, tutantin qhipariychik, chakiykichikta mayllakuychik;

tutamantaña paqarin temprano hatarispaykichik ñanniykichikta purinkichik. Paykunañataq nirqanku: Mana; ichaqa callepi tutantin qhiparisun. Chaymi sinchita mañakurqan; hinaspan paykuna paywan kуска yaykurqanku, wasinman haykurqanku. Paytaq mikhuyniyuq raymita rurapurqan, levaduraynaq t'antata wayk'urqan, paykunañataq mikhurqanku. Manaraq puñuykuchkaptinkuqa, llaqtapa runakuna, Sodomapa runakuna, wasita muyuriykurqanku, machu wayna, llapa runakuna tukuysuyumanta hamuspa. Lotta waqyaspa nirqanku: Maypitaq kashanku chay runakuna kay tuta qanman yaykamuqkuna? Hurqumuyku, paykunata reqsinaykupaq. Lottaq punkuman paykunaman llusqispa, qhipanta punkuta wisq'arqun; hinaspan nirqan: Ama hina ruwaychikchu, wawqeykuna, ama kay hina millay mana allinta ruwaychikchu. Qhawariychik ari, iskay ususiykuna kan, manaraq qhariwan reqsinakusqakuna; paykunata, ama hina kaspera, qankunaman hurqumuykichis, munasqaykichikman hina paykunawan ruraychik; kay runakunamanqa ama imatapas ruwaychikchu, imaraykuchus paykuna wasiyniypa qhataqninpa llanthunman hamusqankurayku. Paykunañataq nirqanku: Qhipaman kutiy. Yapamantaq nirqanku: Kay sapan runaqa kayman tiyarikuq hamuspa, kunanqa juez kayta munan; kunanqa qanta aswan millayta rurasakuq paykunamantaqa. Hinaqtinmi runata, Lotta, sinchita ñit'irurqanku, punkuta pakinankupaq qayllaykamurqanku. Ichaqa chay runakuna makin'kuta haywarispa, Lotta wasiman paykunaman aysaykurqanku, punkutapas wisq'arqanku. Punkupi kaq runakunatañataq ñawsa kaywan maqaykurqanku, huch'uy hatun llapantinta; chaymi punkuta tariyta aswan sasachakuspalla sayk'urqanku.

## Pruebas Progresivas y el Tiempo de Demora

Paní Whiteqa rimarin Cristopa tiemponpi hinallata Milleritakunapa tiemponpipas huk ñawpaqman puriq pruebakuy ruwaymanta, noqanchispaqpas chay hina ñawpaqman puriq pruebakuy ruwayta rikuchispa. Early Writings, p'anqa 259pi, kayhinan nin:

“Juan Bautistaq willakuyninta mana chaskiqkunaqa, Jesuspa yachachikuyninkunamantaqa mana allinta yanapachisqa kayta atirqankuchu, nitaqmi hanaq Santuariopi Cristoq servicionninmantaqa allinta yanapachisqa kayta atirqankuchu.” Chaymantaq nispanmi, “Ñawpaq Angelpa Willakuyninta mana chaskiqkunaqa, Iskay Angelpa Willakuyninmantapas mana allinta yanapachisqa kayta atirqankuchu, nitaqmi Chawpi Tuta Qapariymantapas.”

Kay pasaje nisqapi Early Writings, 259, maypi punku wichq'akusqan Cristoq tiemponpi, judiokunaqa hunt'asqa tutayaypi, ñawsa kaypi kanku.

Iskay Angelpa willakuywan Milleritakunaq historiankunaqa Lotpa historiannintaqmi. Iskay angelkuna llaqtaman chayamunku (Junio 1842), iskay ñiqin Angelpa Willakuynin chayamun, hinaspa Lotqa paykunata tutupuni samarikunankupaq qhiparichin (Qhipariy Pacha). Huk taripaymi kanan, chaymanta huk punku wichq'akun (22 de octubre de 1844).

Huk Bibliaq huk historiananta qhawasunchis, maypichus suyay pacha Milleritakunaq Historianwan tinkun, kayta hunt'aspa ñawpaqman apaykuyta manaraq ruwaspa.

## Moisés, Santuario, hina suyay pacha ima.

Qatiq qillqasqa willakuyqa Moisespa yachachiykunata chaskisqanmi santuario ruwanapaq hinaspa Leymanta.

Qanchis kaq p'unchaypi, samana p'unchay kaqpi, Moisesqa puyuman wichariypaq waqyachisqa karqa. Ch'usaylla puyuqa llapa Israelpa ñawpaqenpi kicharikurqa, Señorpa hatun k'anchayninpas mikhuq ninahina paqarimurqa. “Hinaspan Moisesqa puyupa chawpinman haykurqa, urqumanpas wicharirqa; Moisesqa urqupi tawachunka p'unchay, tawachunka tuta karqa.” Patriarchs and Prophets, 313, 314.

Chusku chunka p'unchaykunata orqopi suyayqa manam soqta p'unchay wakichikuytaqa ukhuncharanchu.

Kay historiapaqmi, Moisésqa 46 p'unchaykunata qespichirqa templota ruwachinapaq yachachikuykunata chaskispa; chayqa kikin chayllata rikuchin 1798manta 1844kama 46 watakunawan, chay p'unchaykunapi Señorqa Millerita templota hatarichirqa; hinallataq Juan 2:20pi nisqaman hina Herodespa templota musuqmanta sayarichisqa 46 watakunawan, chaymantaq runapa templo nisqapa 46 cromosomankunawanpas. Soqta p'unchaykunapi Josuéqa Moiséswan karqa, iskayninkutaq maná mikhuq karqanku, urqumanta uraykamusqa mayumantataq upyaq karqanku. Josuéqa manan Moiséswan kуска phuyuman haykurqanchu, aswanqa hawapi qhiparisan sapa p'unchay mikhuspa upyaspa Moisésqa kutimunan suyarirqa, Moiestaq chay tawa chunka p'unchaykunapi ayunaq karqa.

Urqupi tiyasqa p'unchawkuna pachapi, Moisésqa chaskirqa yachachiykunata huk santuario ruwanapaq, maypichus Diospa kayninqa aswan sut'inchaywan rikuchikunqa. “Paykunaman niychis: Ñuqapaq huk santuario ruwachunku, paykunawan kуска tiyanaypaq” (Éxodo 25:8), nispaqa Diospa kamachikuynin karqa.

Kaypi tarisunchik 46 yupayta santuario ruwasqa kanwan tinkisqata.

Éxodomanta ñawirisun, kay willakuypi suyasqa pacha kasqanta qhawarispa, imaynachus chayqa Cristopa pachaspi, Milleritakunapa pachaspi, hinallataq kay pachapa tukukuyninpi suyasqa pachata ñawpaqman rikuchin. Chay suyasqa pachaqa chay hina kaq kawsay muyuta paqarichin, chawpi tutapa qapariynin willasqa kananpaq, iskay kastam yupaychaqkunatataq paqarichinanpaq. Mana suyasqa pacha kaptinqa, chay historiapa puriyininkunaqa manan kananmanchu imatachus Señorqa Chawpi Tutapa Qapariyninpi ruwananta munanpaq. Rikuyta atisun imatachus chay suyasqa pacha sut'ichan.

Hinaspan Moiesta nirqa: “Señormanman wichariy, qam, Aaronwan, Nadabwan, Abihuwan, chaymanta Israelpa qanchis chunka kurakankunawan; karullamanta yupaychaychik. . . .” Hinaspan Moisés yawarpa kuskanta hap'ispa matikunaman churaran; yawarpa kuskantataq altar pataman ch'aqchurqa. Hinamanta tratopa qillqasqanta hap'ispa, llaqtapa uyariyninpi ñawirirqa; paykunañataq nirqanku: “Señorpa llapa nisqanta ruwasaku, kasukusaku ima.” Hinaspan Moisés yawarta hap'ispa runakunaman ch'aqchurqa, nispa: “Qhawariychik, kaymi tratopa yawarnin, mayqintachus Señor qankunawan ruwarqa kay llapa simikuna rayku.” Éxodo 24:1, 6-8.

Kay 46 punchaw pacha, kay suyay pacha, Señorqa huk llaqtawanmi pactoman yaykun.

¿Kay historiapi Señorqa Milleritakunahuan tratuta ruranchu? Arí.

¿Acaso hizo Él pacto con la iglesia cristiana en Pentecostés, en el tiempo de Cristo? Sí.

Chaymi, kay suyasqa pachaqa huk ñanmarkam Señorqa huk llaqtawan rimanakuymanta yaykusqanmanta.

Hinaspan Señorqa Moisessta nirqan: “Qam hamuy ñuqaman orqoman, chaypi kachun; hinaspan qampaq qosqayki rumi tablasta, kamachikuyta, hinallataq kamachiykunata qillqasqayta, paykunata yachachinaykipaq” nispá. Chaymi Moises hatarirqan, yanapaqnin Josuewan kуска; hinaspan Moises Diospa orqonman wicharqan. Hinaspan kurakkunata nirqan: “Kaypi suyaychik noqayku rayku, qankunaman kutimunaykukama; qhawariychik, Aaronwan Hurwan qankunawan kashanku: mayqen runachus ima ruwayninta charinqa, paykunaman hamuchun” nispá. Chaymanta Moises orqoman wicharqan, puyutaq orqota taparqan. Señorpa k’anchaynintaq Sinaí orqo patapi tiyarqan, puyutaq soqta p’unchayta taparqan; qanchis kaq p’unchaypitaq Moisessta waqyarqan puyu chawpinmanta. Israelpa churinkunapa ñawinpitaq Señorpa k’anchaynin rikurisqan orqo patapi mikhuy nina hina karqan. Hinaspan Moises puyu chawpinman yaykurqan, orqomantaq wicharqan; Moisesstaq orqopi karqan tawa chunka p’unchay, tawa chunka tuta. Éxodo 24:12-18.

Moisespa historiampi, suyay tiempota rikunchis. Kay tiempo ukhupi, iskay tablaka tratota unanchan, chaykamataq Señorqa tratoman yaykun hinaspa Moisessta kamachin templo ruranamanta.

1798 watamanta 1844 watakama, chay 46 watakuna ukhupi, Señorqa Millerita templota hatarichisharqan, chaymanta modernoakuna Israelwan rimanakuymanta haykunampaq.

Pisi ñawpaqta Moiséswan chay 70 kurakakunapa suyay pacha nisqanmanta ñawinchayku, Bibliaq historiapi Pentecostés sutiyoqmi kanki—Pascua qhepanta pichqa chunka p’unchaw. Señorqa Israelta kamachirqan Pentecostéssta wiñaypaq yuyarichinankupaq. Musuq Testamento-piqa, Pentecostésqa ñawpaq cristiano iglesiapaq huk hatun umalliqmi, kay kikin historiata yuyarichispa. Tarinki chay kikin kaqninkunata Pentecostéspe Cristopa pacha tiempompi, Milleritakunapa historiapi, hinallataq kay kaqninkunaqa kutimunqaku kay pachapa tukukuyninpi.

## **Pentecostés raymi, chaymanta Musuq Testamento ukhupi suyay pacha.**

Pentecostés nisqaman qhawaykusunchis Lucas 24:44-52 mantam, Emaúsman ñanpi purisqankumanta willakuy ukhupi.

Ñawpaqta Lucaspi, iskay disipulokuna Jesuswan purispa payta mañakunku paykunawan qhiparinampaq. Bibliapiqa “qhipariy” nisqa simita llamk’achin. Chaypi huk qhipariy pacha señalasqa kachkan, ichaqa kay kikin willakuyllapipuni huk sapan qhipariy pachata señalayta munanchik.

Hinaspan Jesús paykunata nirqan: Kaymi qankunaman rimarisqay simikuna, qankunawanraq kashaspay, noqa rayku tukuy ima hunt'akunanmanta, imachus qelqasqa kashan Moisésqa kamachikuyninpi, profetakunapi, salmos nisqakunapipas. Chaymantan pay kicharirqan paykunapa yuyayninkuta, Qelqasqakunata entiendenankupaq. Hinaspan paykunata nirqan: Kayhinan qelqasqa kashan, hinaspan Cristo ñak'arikunan karqan, wañusqakunamanta kimsakaj p'unchaypi kawsarimunankupaq; hinaspa huchakunamanta wanakuyta, huchakunapa pampachakuyninta ima, sutinpi tukuy llaqtakunaman willakunankupaq. Jerusalén llaqtamanta qallarispas. Qankunan kaykunamanta testigokuna kankichik. Hinaqtin, qhawariychik, Noqaq Taytaya prometesqanta qankunaman kachamusay; ichaqa Jerusalén llaqtapi suyaychik, hanaq pachamanta kallpawan pachallikusqa kanaykichikkama.

Suyakuynin pachaqa señalasqa kachkan Jerusalén llaqtapi atiyta chaskinankupaq suyaynankupaq kamachisqa kasqanwan. Kaypim Milleritakunapaq willakuynin kallpachasqa kan.

Taryaqa nin kaykan suyayta. “Kusisqanmi payqa suyasuqqa.” ¿Imataqpaq? Atiyniyuqchasqa kaypaq.

Manam atinman allinta entiendenkichu atipaq chawpi tuta qapariyniyuq kallpachakuyta, mana entiendespa suyay pacha-ta, maypichus paykunata kamachinku chay kallpata suyanankupaq. Chayqa willakuypa huknin rakunmi. Qhipaykipi churaska k'anchayqa sutinchaspalla k'anchamunankupaq, llapan historiata entiendenayki tiyan.

Manaraq ichapas mana kayqa mayman risqanta rikunkichu, ichaqa paqarinmi sut'inta qhawarinki.

## **Kimsa Willakuykunamanta hinaspa Suyasqa Pacha-manta**

Kimsa qillqasqa willakuykunapaq Milleritakunata pantasqa yuyayman pusarqan, chaymi suyasqa pacha chaymanta ñawpaq kaq llakikuyta apamurqan. Kay kimsa willakuykunapaq kikinmi chay kimsa kasqanku, mayqentachus William Miller nisqa, payman qallarichiyta qusqanku: 1335, 2520, hinallataq 2300 p'unchaykuna.

Sichuskiwaqmi suyasqa pachaqa Chawpi Tuta Qapariypa huk sapa kaqnin kasqanta, tapunayki tiyan imataq chay suyasqa pachata paqarichirqan. Chayqa kay kimsa pacha willakuynikuna karqan: 1335, 2520, hinallataq 2300.

Sichus qankuna 2520 chaymanta 1335 nisqa willakuyta mana chaskinkichikchu, chayqa Chawpi Tuta Qapariyta ñinkichik, hinaspataq uraypi kaq mana allin pacha runakunapaq ñanmantam urmaykunkichik.

Chaymanmi kay tukuywan risaqkuna.

Paykuna qhipakunku, hanaqmanta kallpata suyanankupaq; hinaspa Millerita Willakuy Historiapipi, chay kallpaqmi Chawpi Tuta Qapariy karqa.

Ichaqa qankunaqa Jerusalén llaqtapi suyaychik, hanaqmanta kallpawan pachallachisqa kankichikkama. Hinaspataq payqa pusarqa paykunata Betania kama, makinkunata oqarispaqmi samincharqa. Hinaspataq saminchashaqtinmi payqa paykunamanta t'aqasqa karqa, hanaq

pachaqman apasqa karqa. Paykunataq yupaycharqanku, hinaspataq ancha kusikuywan Jerusalénman kutirqanku. Lucas 24:49-52.

Betaniaqa Jerusalén llaqtapa huk suyuyninmi, llaqtamanta huk milla y medio hina karupi. Jesuspa p'unchayninkunapiqa, kayqa ancha hatun karuymi karqan, imaraykuchus runakunaqa llapallan maymanpas puriyllawanmi riq.

Betaniaqa sutipa “Waqchakunapa Wasin” ninanmi.

Jesuspa aswan munasqan maynin karqa Betania llaqtam, maypichá Lazaro, María, hinallataq Marta tiyakurqanku.

Allinmi qhawasqa kanman kayta reparanapaq: Triunfal Yaykuy nisqa willakuytaqa Panay White-mi llamk'achin Chawpi Tuta Waqaychayta nisqata sut'inchananpaq.

Manaraqmi Jesús Jerusalénman Haykuy Triunfal nisqapaq hamunaymanta ñawpaqta, payqa Betaniapi suyarirqan, Waqchakunapa Wasinpi. Kachkanmi huk suyay pacha Haykuy Triunfal nisqamanta ñawpaqta, hinallataq kachkan huk suyay pacha Ch'isipi Qapariymanta ñawpaqta. Iskayninqa kikinchasqa willakuykunam, ichaqa kunanpas Lukas 24:44–52 nisqawanmi rikhurishanchik, Jerusalénpi suypalla hinallataq tarispalla.

Ñawpaq Qelqaspi, p'anqa 247pi, Milleritakunapa Historiamanta rimashaspa, Panay White kaynata nin:

Pantjasqa runakunaqa Qellqasqa Simikunamanta rikurqanku paykunaqa suypasqa p'unchawpi kashasqankuta, chayraykutaq pacienciayuqta suyanankuta rikuyta hunt'akusqanta. Chay kikin pruebakunam paykunata pusarqan Señorninkuta mask'anankupaq 1843 watapi, hinaspataq paymanta suyanankupaq 1844 watapi.

Chawpi tuta qapariypi, Miller runakunaq qelqakuna santakuna yachayninku kicharisqa karqan.

Ñawpaq llakikuypi pantasqa runakunaqa Qillqasqa Simikunamanta rikurqanku paykunaqa suypasqa p'unchawpi kasqankuta, chayllataqmi kikin willakuy paykunata pusarqan 1843 watata Señorp kutimunanaq willakuyta; kunanri 1844 watatam chiqaqchasharqan.

¿Imatataq Señorqa paykunapaq ruraran? Paykunapa yuyayninkuta kicharirqan. Kayqa discipulokunapa historiankuwan kikin chaska historiampi.

**Jakobpa suyay tiempun hinaspa Kumpirakuywan Patriarka Jakobqa llakiyan ñit'isqa, llakiyan hunt'asqa, manchakuywan hap'isqa karqa. Chayqa huk sach'a ukupi kasqanmanta, huk mayu chimpapi, wayq'upa ukhunpi, waq wasichakunaq qayllanpi, chisi tutapi, sapallan hinallataq kananmi karqa. Chakrapiqa kay p'unchaypi Isawpa lliklla qhawayninqa rikurisqa, paymi tukuynin runakunawan payman hamuspa. Manan Isawpaq sunqunpi k'uychiynin kasqanta yachanchu; manchakuywanqa “ancha llaqllanayasqa karqa” (Genesis 32:7). Chaymi Jakobqa achkata**

ruraspa sapallan qhiparirqan, “sasachakuyta qhawayta” (versículo 24, margen). Ichapasmi wañuyman qayllaykarqan. Sasachakuyninqa ukhupi mana Isawllachu karqa; hanan pacha Dioswanmi tinkuchkarqan. Aswan allinman qhawarispas ñawpaq tiempunman chayaspa, huchan qhawaykuspa, manchakuywan urmaykuspa, yuyarirqan wawqiynin Isawta q’otuyllawan engañaspa ñawpaq quraq sonqoyuqninpa allinchasqan bendisiyunta hap’iq kasqanta. Hinaspapas payqa huchanmanta pinitinsiyayuqman tukurqan, mana wañuyman chayasqallachu. Chay huchanmi taytan wasimanta karunchasqa, llaqtamanta llaqtaman purichisqa; chay huchallataqmi maman uyaq kusikuyta urmachirqan llakiwan, mana kutimuyta rikuspa wañunanpaq. Kunankama waq huchayoq runa hinamanta, llakiyuq runa hina, llakiyuq tukuspa qhiparirqan—mana sapallanchu Isawpa kamayuq waynankuna qayllamuyta manchakuspa, aswanpas manchakuspa justicia eternawan qillqasqa wañuynin castigon. Diospa angelninlla paywan karqa; payllawanmi llakiyuq sunqunwan wrestlingta rurarqan, mañakuywan, waqaychay mañakuywan. Chay hinallataqmi Diospa llaqtanpa experiencia ninmi “Jakobpa sasachakuynin tiempopi” kanqa. Profeta Jeremias nin: “Qaparikuyta uyariqayku, manchakuyta, mana hawkayayta. Tapuychis kunan, qhawaychis ima qhari warmichakunchu? Imaraykunmi qhawani llaqa qharikuna makinkunata wiksa patapi hap’iykusqanku wachaq warmi hina, llaqa uyakunataq yurayta tukusqa? Ay, chay p’unchayqa hatunmi, mana pipas paywan kikinchi; Jakobpaq sasachakuynin tiemponmi, ichaqa chaymanta qespichisqa kanqa” (Jeremias 30:5-7). Jakobqa Isawta engañaywan bendisiyunta hap’irqan. Isawmi ninan mancharisqa qipaman llakiyuqtawan rikurqan. Llapallan watakuna huk lawmanta huk lawman tiyaspa, Jakobqa huchayoq runa hina kawsarqan, ichaqa payqa kuyasqa yupaychana, Diospa willakusqanpi samayta hap’ispa, kikinpi chay allinchasqa bendisiyun kaqta qhapariyasqa. Icharaq warmi aswanta llakiyuqñan tukurqan machu wataspi, Isawpa qhawariyninman kutiykamuspa, huchayoq runa hina urmaykuspa, waskhawan markasqa qhalichisqa, wañuyman qawariq. “Llaqlanayasqa karqa, llump’a manchakusqapas” (Genesis 32:7). Chay tutapi, manan Isawmanta wañuchisqa kananmanta yachaspalla llakisqachu, aswanpas manchakuspa mana allinchasqa huchanwanmi qhiparinqa, Diospa qhawariyninman qhichuychasqa hina. Patriarkapa sasachakuynin pacha llakiywan hunt’asqa karqa. Chay hatun llakiy qallariyninmanta pisi pachaña karqan, Jakobqa sapallan tukuspataqmi wañuywan wrestlingta rurarqan. Chaypiqa “runa” hukmi llaqikuyuqwan tupanakuspataq

tutallamanta qhayanaykama wrestlingta rurarqan. Mana qallariypi pi kasqanta yachaspapas, Jakobqa llapa kallpawanmi hayt'akuyta rurarqan; maymi payqa wañuyman qhawaripa kachkarqan. Chayllapi t'ikray p'unchaymanña asuykamuptin, mana reqsisqa runaqa tukuy kuskan ninriyninwan patriarchapa qhipha sikipata hap'irqan; chay huch'uy llamk'aywanmi qallpasapa maqanakuyuq qhariqa usqhaylla mana kallpayuqman tukurqan. Kunankama reqsirqa piwan tussuchkasqanta, hinaspa hanaq pacha kachamusqanwanmi llump'ayman k'umuykurqan, waqaychaspa, waqaspa, “payta mañakunanpaq” (Oseas 12:4). “Jakobqa sapallanmanta qudota k'umuykuspa waqarqan, nispas: Manan cacharisaqchu qan bendisiyuwan mana bendiciwaspaykiqa” (Genesis 32:24-26). Chay runaqa Kumpirakuypa Angel karqa. Kunanqa llump'ayman t'ukuykuqman tukuspa, mana kallpayoq hina kaspa, Jakobqa chay allinchasqa bendisiyunta yuyarirqan; huchaqa ñawpaqtaraqmi qayllaykurqan sonqonman. Chay huchanmi mana allin ruway kasqanta qhawaspa, Angelqa waqman kutirqan. Jakobqa Angelpa qhapaq llaqtanpi qollqeyuq kuyninman waqasaqyuspa k'umuykurqan, hinaspapas “waqarqan, llaqt'akuywan, khuyapayakuy mañakuspa.” Mana allin ruwaywan bendisiyunta hap'iq kasqanmi Jakobta ñit'irqan, chay huchan p'itichisqa mana qhawasqa kanmanpaq. Angelqa llump'ayman tukusqan patriarkata kuyapayapayarqan, hinaspa payta probaspa, wiñachispa, Jacobpaq iñiyninta qhawaspa, tukukuy chaymanta qhipakama ñit'iyta kamachirqan, chaymanmi payqa huchan yuyariyninwan tukukama kaspa. Jakobqa mana wiñaykama bendisiyunta mana chinkachiqta yachaq karqa. Sichus q'otuyllawan bendisiyunta hap'iq huchan mana pinitinsiyasqa kasqanchu karqan, Diosqa manan mañakuyninta uyariyman karqanchu, nitaj allin qespichinmanchu. Chay hinallataqmi tukuy nin qhipa p'unchaykunapi Diospa llaqtanqa mana reqsichisqa huchakuna kaptiqa, paykunataq llakiywan manchakuywan wrestlingta ruraspa, iñiyninkuta urmachinqa; despésperacionmi atipanman. Jakobpa atiyqa mana mana atipakuq mañakuywanmi karqa. Paypa kawsayninmi rikhuchin chayta, imaynataq “llapa kallpayuq mañakuypa” atiyta (Santiago 5:16). Chayqa huchata pinitinsiyasqa, llump'ayman k'umuykusqa, mana allin riqsisqa kikinmanta mana atinakuq kaspataq reqsikusqa imaynamanta allinchasqa bendisiyunta ima llakiyllapipas mana saqespalla hap'iyta. Chaymi Jakobqa Satanaspa qhawariyninpa q'otuchakuyninta mana uyaq hina, hinaspapas huchan yuyariyninwan ñit'isqa kaspa, Diospa Angelwan wrestlingta rurarqan. Kikinman mana atinakuq kasqan yachaspa, Diospa qhawarayninmanta

**qhasichakuspa, hanan pacha Kumpirakuypa aswan kallpayuqllamanmi hap'ipakurqan. Satanasqa achkha huchankunata Jakobpa ñawpaqenman qhatirqan, hinaspa llullachin mana kusiona hina, chaymanmi payriq ayqekuyta hap'inqa; ichaqa Jakobqa mana cacharirqanchu. Payqa reqsirqa huchayoq kaspata, mana qespichinapaqqa atiyta; hanan pacha kallpalla payta waqaychanman karqa, chaymanmi llump'ayman k'umuykuspa huchan pinitinsiyayninwan mañakuyta churarqun Diospa khuyapayakuyninman. Paymi sapallanpi iñiypa atininwan tukukama ñit'isqa. Chaymi atirqan. Sichus Jakobqa ñawpaqman huchanmanta mana pinitinsiyasqa kasqanman qhawaqtin, Diosqa manan uyariyman karqanchu mañakuyninta, nitaj khuyapayakuyninwan waqaychanmanchu kawsayninta. Chay hinallataqmi llakiy pacha ukupi, Diospa llaqtanpi mana reqsisqa huchakuna kaptiqa, paykunapa ñawpaqenman llapallanta hamuptin manchakuywan llakiywan ñit'ichisqa kaspas, desesperaciónmi iñiyninta p'itinqa; Diospa promesankunaman mañakuypi hap'ipakunanpaq confianzataq manañam kanqachu. Ichaqa kikinpara mana yupaychasqa huchayoq kasqankuta yachaspaqa, chayriqa pakasqa mana reqsisqa huchakuna manam kanqachu rikuchina. Paykunapa huchankunaqa ñawpaqmanqa juzgachiywan qichusqaña karqan, mana yuyarina hina tukusqaña, hinaspa manañam paykuna yuyarinchu. Jakob, huk hina runa kaspapas, suwa hucha rurayniyoq huchayoq kasqanmanta pinitinsiyasqa qhepaman, mana saquespa Diospa promesankunaman trustaq qhiparirqan. Diosqa k'uyakuq, khuyapayakuq, yachayniyoqmi; manan payqa Jakobpa mañakuynintaqa qhesachisqachu. Chaymantaqa paypa llaqtanqa yachananku tiyan imiynata mana huchankunata pakayta, hinaspa chiqaq llump'ayman k'umuykuspa iñiypi wrestlingwan Dioswan hatarichinakuyta rurananku.**

Jacobpa willakuyninpiqa kanmi huk suyay pacha. Kay suyay pachaqa achka profétic cheqaqkunata qhawaykuchin, ichaqa ñoqaykuqa wakinllatan llamk'asunchik.

Génesis 28, versículo 10-manta qallarista, rikuchin Jacobpa willakuyninqa kay pachapa tukukuyninta ñawpaqman rikuchisqanta. Jacobpa churinkunaqa kay pachapa tukukuynipi 144,000 runakunata rikuchinku.

Jacobqa churikuna karqan tawa warmikunamanta—iskay qasqanmanta, Raquelwan Leawan, hinaspa iskay sirvientankunamantapas. Payqa warminkunapaq llamk'anan karqan: Leapaq 2520 p'unchaykuna, hinaspa Raquelpaq 2520 p'unchaykunapas. Jacobpa willakuyninpiqa iskaynin 2520kunatam rikunchik, chaykunaqa Hanaq Reino-ta uray Reino-tawan reqsichispa.

Jacobqa hukmiqa rikch'ayninmi Millerita Historiapaq, hinallataq 144,000 runakunapaqpas. Paypa willakuyninqa kay pacha tukukuyninpi ñoqanchismanqaña k'anchayta qusunman.

Chaymantataq Jacob llusqsimurqan Beersebamanta, hinaspa Haránman rirqan. Hinaspa huk cheqaman chayarqan, chaypitaq tutallapi samarqusqa, intiq yaykupuyninrayku. Chay cheqapi rumikunamanta hinaspa umanpa hawanman churakuspa, chay cheqapi puñurqan. Hinaspa musqhoypi rikurqan: kay pachapi sayachisqa huk escalera kasqanta, puntantaq hanaqpachakama chayarqanmanta. Hinaqtin Diospa angelninkuna chaypi wicharqakusqankuta urayqamusqankutawan rikurqan. Hinaspa, qhawariy, Señorqa chaypa hawanpi sayaspa nirqan: Ñuqam kani Abraham, taytaykiq Diosnin, Isaacpa Diosninpas. Mayqan allpapiña qam sirichkanki, chayta qamman qosqayki, mirayniykimanwan. Mirayniykitaq kay pachapa ñutqun hina kanqa; hinaspa mast'arikunki inti yaykunanman, inti lloqsimunanman, chinchayman, uramanpas. Qampipas, mirayniykipipas, tukuy kay pachapi ayllukunam bendecisqa kanqaku. Hinaspa, qhawariy, ñuqaqa qanwan kashani, maymanchus rinki chay llapa cheqakunapi waqaychasqayki; kutichimusqaykitaq kay allpaman. Manaq qanata saqisqaykichu, rimapusqayta qamman hunt'asqaykama. Génesis 28:10-15.

Señorqa Jacobwanmi pacto ruwanman yaykun. Señorqa Moiséswan Israelwan ima pactoman yaykun chayqa, suyay pacha kan; Jacobwan pacto ruwanman yaykun chayqa, suyay pacha kan; Millerita Historiapi kunan pacha Israelwan pacto ruwanman yaykun chayqa, suyay pacha kan; hinallataq Pentecostéspi cristiano iglesiwan pacto ruwanman yaykun chayqa, suyay pacha kan.

Kay willakuypi, suyay p'unchawkunapi, Señorqa llaqtanpa yuyayninta kicharin Simiymán, escalera nisqawan rikch'achisqa, maypi angelkuna wicharinku uraykamunku ima—Dioswan runawan t'aqanakuyta unanchan.

Hinaspan Jacob puñuymanta rikch'arispán, nirqan: Cheqaqmi Señor kay cheqapi kachkan; noqataq mana yacharqanichu. Mancharisqataq nirqan: ¡May hina manchaymi kay cheqa! Kayqa Diospa wasinmi, hanaq pacha punkuntaqmi kay. Génesis 28:16, 17.

Chawpi tuta qapariypi, Miller llaqtapi yuraq sipaskuna rikch'ariykuspa Diospa Wasinman tukunku. Payqa paykunawan rimayniyuq tratota rurashan, kunan p'unchay Israelman paykunata tukuchispa.

Chaymi tutamanta Jacob hatarirqan, hinaspan umanpa churakusqan rumita hap'ispa, huñuna sayachirqan, hawanmanpas aceite taqwirqan. Chay cheqaq sutintaq Betel nisqata churarqan; ichaqa ñawpaqtaqa chay llaqtapa sutinqa Luz karqan. Génesis 28:18, 19.

“Luz” sut'in tikrasqa. Milleritakunaqa 1798 watapiqa manam Diospa llaqtanchu karqanku. Milleritakunapa historiankaqa historiami imaynatas Pay paykunawan rimanakuyman haykun, paykunataq llaqtanman tukuchin, “Luz”manta “Betel”man tikrachispa.

Hinallataq Jacobqa nisqa nisqata ruraran, nispan: Sichus Dios ñoqawan kanqa, hinaspa waqaychawanqa kay purisqay ñanpi, hinaspa mikunaypaq t'antata qospa, p'achallaypaq p'achata qospa, chayhina allin kawsaypi kutimunaypaq taytaya wasinman kutimusaq chayqa; chaypachá Señorqa Diosniy kanqa. Kay rumitaq, sayachisqayniy pilar hina, Diospa wasin kanqa. Qowasqaykimanta llapallanmantataq chunka hukniyuqta mana pantaspa qampaq qosqayki. Génesis 28:20-22.

Jacobpa prometesqanqaqa rimanakuyman yaykuymi. Payqa Diosmanta mañakun ñanpi waqaychasqa kananpaq—Ñawpaq Ñankunapi—hinaspa t'antata qonanta mikhunanpaq.

Milleritakunaqa kikinkupa t'antankuta mikhunankupaqmi, manataqmi kutin Protestantista pantaq kayman kutinankuchu.

Sichus ñuqanchikqa Diospa qowasqan t'antata mikuyta qatirqkunchik chayqa, Payqa ñuqanchikwan rimasqan pactonta waqaychaspanmi kachkanqa. Jacobpa arisqasqanpi t'anta hinallataq p'achapas rikch'achin 1843 Chart nisqapi kaq chiqaqkunata, chaykunataq Ellen Whiteqa Rock of Ages nisqanmi nin—Old Paths nisqakuna hinallataq t'antapas.

Chay tutapis Jacob rikusqan escalera, kaypa uran kay pachapi sayarisqa, hinaspa aswan hanaq muyu hanaq hanaq pacha kama chayasqa; escalera patapi Dios kikin, paypa k'anchayninta sapa muyupi llimp'ichispa; angelkunaqsi kay k'anchaywan hunt'asqa escalerapi wicharispay uraykamuspa, kayqa huk unanchasqam kachkan kay pachawan hanaq llaqtakunawan mana tukukuq rimanakuy hap'ipaq. Diosqa munayninta hunt'an hanaq angelkunaq yanapayninwan, mana tukuy runakunawan tinkunakuspa. Kay escaleraqa sut'i hinaspa ancha allin rimanakuy ñanta rikuchin kay pachapi tiyaqkunaman. Escaleraqa Jacobman rikuchirqan kay pachaq Qispichiqninta, mayqanmi kay pachatawan hanaq pachata huñunaykuchkan. Pipas cheqaq kayninpa evidencianta hinaspa k'anchayninta rikuspa, cheqaqta chaskiq, Jesucristo pi iñisqanta willakuspa, simiypa aswan hanaq yuyayninpi misionero kachkan. Payqa hanaq pacha qhapaq kaykunata chaskiqmi, hinaspa paypa rurananmi chaykunata qunqaypaq, mast'araypaq imatachus chaskirqan chayta. Fundamentos de la Educación Cristiana, 270.

Payqa suyay p'unchawpi hamut'ayninkuta kichariptin, chayta ruwan escalerapi angelkunata wichayman urayman kachaspam.

Sichusqa kanki cheqaqta chaskispaqa, chayta rakinaykipaqmi tráchayki kachkan. Sichus tráchaykita hunt'anki, qammi escalera tukunki—willanakuyta canalnin. Qayakusqanchikmi chay canal kananpaq.

Escaleraka Cristota rikch'achkarqan; paymi hanaq pacha hinallataq kay pacha chawpinpi willanakuy paqarinapaq ñanqa, chaymantataq angelkuna urayman wichaymanta kutimunku mana tukukuq tinkunakuyti urmasqa runa miraywan. Cristoq Nathanaelman nisqan simikuna escalerapa rikch'ayninwan sutinchakusqa karqan, pay nispan: “Cheqaqtapunin, cheqaqtapunin niykichik: qhipaman qhawankichik hanaq pacha kichasqata, Diospa angelninkunataq Runapa Churin patanpi wichayta urayta ruwasqankuta.” Kaypi Qespichiqninchik kikinmi reqsichikun pakasqa escalera hina, hanaq pachawan kay pacha chawpinpi willanakuy atisqa kananpaq. Review and Herald, November 11, 1890.

Jacobpaq suyay p'unchaykuna kan; payqa suyan, hinaspa escalera-manta musqun, chaymi sut'inchin Señorqa suyakuyti kashaqtin llaqtanman Simiyninpa yuyaychasqanta kicharisqanta. Kay willakuytiqa, Señorqa llaqtanwan pactota ruwan, Luzmanta orqospa Bethelman tukuchin—Diospa Wasinman.

Angelkuna wichqayman hinaspa urayman escalerapi, payqa Cristo kasqanpi, wicharichkanku urayachkankupas, chay rimanakuy ñanqa Zacariaspi hinallataq rikuchisqa kachkan. Panikunaq Whiteqa kaymanta rimarin Review and Herald, julio 20, 1897 nisqapi, ichaqa huk simbolota llamk'achispa.

Uraq allpap Kamachiqninpa ñawpaqninpi sayaq hawisqasqa runakunaqa, ñawpaqta Satanás-man qusqasqa kasqan churayniyuqmi kachkan, p'istuw querubín hina. Paypa tronu muyuriq santu kaqkunawan.

¿Imakunataq “santo kaqkuna”? Angelkuna. “Tronon muyuriqninpi kaq santo kaqkunawan Señorqa kay pachapi tiyaqkunawan mana tukukuq rimanakuyta waqaychan.” Chaymi escaleraqa. Ichaqa, kaypiqa Hermana Whiteqa manam escaleratachu símbolo hina llamk'achinqa.

Quri aceiteqa qhawachin Diospa graciata, chaywanmi creyentekunapa mechankuna wiñaypaq hunt'asqa kachkan, mana ch'iniykuspa wañunankupaq. Sichus mana kay santo aceite hanaqpachamanta Diospa Espiritunpa willakuyninkunapi hich'asqa kanmanchu karqan, chayqa mana allinpa atiyinkuna runakunata llapanpa kamachinman karqan.

Diosqa mana yupaychasqa kachkan, payqa qamkunaman apachimusqankunata mana chaskisqayku rayku. Chayhinataq payqa ñuqanchik almaikunaman ichanankupaq qori aceite-ta mana chaskiyku, tutapi kaqkunaman chay aceite chayachisqa kananpaq. Waqyasqa hamuqtin: “Qhawariy, qosachakuq hamun; lloqsiychis paywan tinkuq,” nispan, mayqenkunaq mana santo aceite-ta chaskisqanku, mana Cristo-pa gracia-ninta sonqonkupi waqaychasqankuchu, paykunaqa, pantasqa sipaskuna hina, taringaku mana Señor-ninkuta tinkunankupaq wakichisqa kasqankuta. Paykunaqa kikinkupim mana atiyiniyuqchu aceite-ta hap'inankupaq, kawsayninkutaq thuñisqa tukuyinman chayan. Ichaqa Diospa Santo Espiritun mañakusqa kaptin, Moisés hina mañakuspa, “Gloriaykita qhawachiy,” nispa, Diospa munakuynin sonqonchikkunaman junt'asqa kanqa. Qori tubokuna nisqantawanmi qori aceite ñuqanchikman chayamunqa. “Manan kallpawanchu, nitaq atiyiniwanchu, aswanpas Espirituywanmi, nispa Señor de los Ejércitos.” Chaymi, Cheqaq Kusay Intiypa k'ancharinankunata chaskispa, Diospa wawakuna kay pachapi achkikuna hina k'anchanku. Review and Herald, July 20, 1897.

Jacobpa willakuyninpiqa, Milleritakunapa Historianta tariyku. Qhipayay pacha kan, hinaspan escalera-nisqa ricun, hanaqpachawan kay pachawan tinkuchiya rikuchiya.

Zacariasqa iskay quri tubokunamanta willawanchis. Huk escaleraqa iskay hatun lado barandallanmi kachkan, ichaqa Zacariasqa sutichan iskay quri tubokunata.

Ñuqanchikqa hanaq pacha escalera-manta uraykamuq willakuykunata chaskinanchikmi, chaykunatataq wakinkunaman willananchik. Chayta ruraspaqa, escaleraq huk partinmi tukunchik, willakuy apachikuy ruwanaq huk partinmi.

Paní Whiteqa kayta watukunku chunka vírgenkunaq parábolanwanmi tinkuchin.

Historia Millerita ukhupi, paykunaqa Chunka Sipaskunamanta parabolata hunt'asqankum. Jacobpa suyasqan pachaqa Mateo 25-pi Habacuc 2-pi nisqa suyasqan pachanmi: “Rikuyqa unaychakuptinpas, payta suyay.”

Jacobpa hinallanta, Zechariahpa hinallantapas, kikiñan suyay pacha-kunam kanku.

Suyasqa pacha rikuchin, wakin imakunawan kуска, Señorqa Diospa Siminmanta payta qatipaqqunapa yachayninta yapaytaña munasqanta. Chay Santo Aceiteta mana chaskirqanki

chayqa, qanqa huk mana yuyayniyuq virgen kanki.

Kay historiaman chayaptiki, punku wichq'akunman chayaptin, qam mana yuyayniyuq sipas virgen kaptiki, Hermana White nin: "Aswan llakikuywan uyarisqa simikunaqa kaykuna karqan: 'Mana reqsirqaykichu.'"

Manam atipaq p'unchayta Mana Ch'isi Qapariymanta mana rakiyta atinkichu. Atipaq p'unchaymi Santo Espiritupa hich'aykusqanta paqarichin, chaymi Diospa llaqtanpa yuyayninta Simiman kicharin Mana Ch'isi Qapariypi, hinallataq aswanta qun, chaywanta yachaq virgenkuna mana yachaq virgenkunamanta sapanchasqa kachkanku.

## **Suyakusqa Pacha hinaspa Cristopa Coronachisqan Hatun Milagrun**

Kan huk unaychasqa pacha, Cristoqa coronanpaq rurasqan aswan hatun rurayninta rurarkan—Lázarota kawsarichispa.

Jesusqa willakuyta chaskirqan: "Lázaro onqosqanmi. Hamuy, payta qhawariy." Ichaqa Jesusqa mana chaylla riranchu.

Paní White nin: discipulokuna kaypi mitkakusqaku. Paykuna yuyarirqaku imarayku mana rinqachu yanapayta paypa amigonman, utaq rikuchiya kallpanta Mesías hina. Ichaqa pay suyarqan.

Lázaromanman hamunanta unayaspaga, Cristoqa huk khuyapayakuq yuyayniyuq karqa payta mana chaskiqkunapaq. Payqa suyarirqan, wañusqakunamanta Lázarota kawsarichispa, sasin sunqu, mana ññiq llaqtanman hukmanta aswan sut'i qhawachiya qunanpaq, cheqaqtapuni payqa "kawsarimuynin, hinaspa kawsay" kasqanta. Manan munarqachu llapan suyayta saqiya llaqtamanta, Israel wasipa wakcha, pantasqa ovejankunamanta. Sonqonqa p'akikurqan huchankupi mana wanakuq kasqankurayku. Khuyapayasqanpiqa yuyarqan hukmanta aswan huk qhawachiya qunayta, payqa allinchakuq kasqanta, sapallan kawsaytawan mana wañuymanta kawsayta sut'inchaspa apamuyta atiq kasqanta. Kayqa kanan karqa sacerdotekuna mana pantachiya atisqanku hinallataq mana millayman tikrayta atisqanku huk qhawachiy. Chayraykun unayachirqan Betaniaman riyta. El Deseado de Todas las Gentes, 529.

Payqa suyarqanraq qhiparirqan, hukmanta aswan huk rikuchiya qunankupaq: Wañusqakunata kawsarichiyta atisqanrayku. Kay tukuy milagrokunamanta aswan hatun milagro, Lazarota kawsarichisqan, Diospa sellonta churarqan llamk'asqanmanpas Divinidadman sut'inchasqanmanpas. Chisi Chaupi Waqyaypiqa, Señorqa yachaq sipaskunata hatarichin. Kayqa sellakuy ruwanakuyta rikuchiq huk ejemplom. Milleritakunaqa sellakusqakuna karqanku, chaymi 144,000-pa sellakusqanpaq huk ejemplota qun. Lazarop yachachikuyninqa kaymi: Cristoqa huch'api hinaspa huchakunapi wañusqaq runata hap'iykuspa kawsayman kutichiya atin. Lazaromanta pasaje-piqa, Cristoqa wañuyta puñuy hina sut'inchin. Llapanmi puñuchkanku. Payqa suyarichkan. Lazarota kawsarichinqa, paykunata kawsayman kutichispa hinaspa sellonta paykuna pataman churashpa. Kaymi Paypa tukuy milagrokunamanta aswan hatun milagron. Ñuqanchikpa historiaykupis, 144,000-ta sellaspaga, paykunata huk unanchata hina oqarin. Zacarías ninmi chay unanchaqa corona-pi kuyay rumi hina kasqanta. Kaymi Paypa coronaman churanan ruwaynin.

Millerllaqa historiapi cheqaqsimusqanwan hinaspa kicharisqanwan, suyasqa pachaqa Señormi cheqaqta kicharinan pachata señalan. Escalerapi, angelkuna wicharispanku uraykamuspanku, chaypim sellos churana ruray pasakun.

## **Yaykuy Atipaqpas Chawpi Tuta Qapariypas**

Kunanqa qhawarisun Atipaq Yaykuyta. Reparaychik imawanmi Panikuna White kikinchasqa Atipaq Yaykuyta Profecía Espíritu nisqapi, tomo 4, página 250pi.

“Chawpi tuta waqyayqa manam ancha rimaykunawan apasqa karqachu, sapaq qillqakunaq qhawaynin sut’i, tukukuq ima kasqanrayku. Chaywan kуска risqa huk kallpa karqan, almata kuyuchi. Mana iskayrayay karqanchu, mana tapukuypas. Cristoqa Jerusalénman haykuykuspa atipayninpi, raymita waqaychanankupaq llapa suyukunamanta tantakuq runakunaqa Olivos Orqoman hamurqanku; hinaspa Jesús-ta pushaq t’aqapi huñukuptinku, chay pachaq sonqochayninta hap’irqanku, hinaspa qapariyta yaparqanku: ‘Kusisqa kachun Señorpa sutimpi hamuq!’ [Mateo 21:9.] Chay hinallataqmi mana iñiqkunapas, Adventista tantakuykunaman hamuqkunaqa—wakinqa musphayta yachay munaspa, wakintaq asipayllapaq—willakuyman kуска hamuq chiqapchanapaq kallpata mallirqanku: ‘Qhawariychik, novioq hamushan!’”

Yaykupay yaykuyqa Chawpi Tuta Qapariyta rikuchin.

Ñawirisun imatachus Panichay White ríman Triumphal Entryanta The Youth Instructor, 1901 watapi, febrero killapa 21 punchawninpi.

Jerusalén llaqtaman Cristo haykuykusqan pachaqa watapi aswan sumaq mitan karqan. Olivos urquqa q’umirwan pampachasqa karqan, sach’a-sach’akunapas imaymana raprayuq sumaqta rikurichkarqan. Jerusalén muyuriq llakhtakunamanta achka runakunaqa fiestaman hamusqaku Jesusta rikuyta ancha munaspa.

¿Imarayku? Chayrayku, Lázaromanta uyarirqanku.

Salvadorpa aswan hatun milagronnin, Lázarota wañusqakunamanta kawsarichisqanpi, llaqtaman anchata musphaychayniyoqta ruraran, hinaspa achka hatun kúsisqa runakuna Jesús maypichus qhipakusharqan chayman tantakamurqanku.

Chaymi, Payqa Betaniapi suyarishan manaraq Triunfal Yaykuy ñawpaqta.

Kayqa rimayqa Tarrying Time nisqamanmi rikuchin.

Chawpi p’unchawñaña pasarusqanpi, Jesusqa discipulonkunata kacharqan Betfagé llaqtaman, nísqa: “Riyichis qankunapa ñawpaqninpi kaq llaqtaman, chayman chayaspaqa tarinkichis huatatasqa asnata, hinaspa wawanta kúska; paskaychis, hinaspa apamuychis ñuqaman. Sichus pipas imatapas nisunkichis chayqa, ninkichis: ‘Señorqa paykunata munan’; hinaspa chay ratulla kachamunqa.”

Kaymiqa kutichá yachachisqan tiempopiqa, Cristoqa ñawpaq kutita riyta munarqan, chaytaq discipulonkunaqa hamuq kasqanta señalta hina hamurqanku: payqa reypa atiyinta, kamachikuyinta ima rikuchispa, Davidpa tronoñanman tiyaykunanta. Kusisqallataq chay

Aska runakuykuna kikinkuta allinta alabaykunku, nispa Israélpa kacharichisqa pacha ñam qayllamunña. Yuyayllapim rikunku romano soldadokuna chinkachisqa, Jerusalénmanta qarqosqa kasqankuta, hinaspa judiu nacionpas huk kutitap ñakariqpa yugomanta libresña kasqanta. Simimanta simiman tapukuy purin: “¿Kay pachachú pay kutichinqa Israéلمان reinota?” Achka runakuna tantaqpi yuyarinku profetapa nisqanta: “Anchata kusikuy, Sionpa ususi; qapariy, Jerusalénpa ususi: qhawariy, qammanmi hamun qhapaqniyki: payqa chaninmi, salvacionniyoqmi; llamp’u sonqoyoq, asnon patapi sillakuspa.” Sapankam hukninmanta aswan allin kasuyta munan profetapa ñawpa rimarisqanta kutichispa. Qaparikuy urqumanta pampakama kutimun: “¡Hosanna Davidpa Churinman!”—Chisi Chaupi Qapariy—“¡Saminchasqa kachun Señorpa sutinpi hamuq; hosanna hanaq pachapi!”

¿Pitaq ñanta pushaq? Ñawpaqta Laodiceano kasqakuna.

Qharisqa runaqa, huk llaqtamanta qarqosqa karqan, chaypim kasharqan, Qispichiqpa atiywan pichasqaña. Payqa p'achananta Qispichiqpa ñanninman churaran, kayhinata qaparispan: “Agradeceychik Señor Diosman; payqa allinmi: paypa khuyakuyninqa wiñaypaqmi.”

Wañusqa kawsarichisqakuna chaypi karqanku, Payta yupaychasp. Viudapas wakchachapas Willakunku karqanku Paypa musphay ruwayninkunamanta. Uchuy wawakuna, unquykunamanta hampisqakuna, hinaspa aya pamparamanta kutichimusqakuna, Qispichiqpa ñanninta mast'arqanku palma raphikunawan t'ikakunawanpas.

[illegible]

kicharinanpaña, Chawpi Tuta Qapariyman riqsichispa.

Kay willakuypi, Payqa hamun Rey hina, chayqa rikuchin 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawninta. ¿Jesúsqa 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawninpi hamunchu huk qhapaq suyu chaskinampaq? Arí.

Kayqaqa Triunfal Yaykuymi, chaymantaqa wakinkunaqa chawpi tuta qapariyta hatarichinqaku.

¿Pitaq kay runakunaqa? Paykunaqa Cristopa atipayninwan tikrasqa kaqkuna kanku.

Cristopa chanin kay willakuynin, paypa atiyin ñuqanchista tikraynin mana rikukuqmanta rikuqman, wañusqamanta kawsachiqman, lepra onqoyuqmanta chuyaqman, apasqa kachkan Yaykuy Atiyniyuqpa historiapi, Chawpi Tutan Waqyayta ñawpaqchaspay. Imaq apamun chay willakuyninta?

¿Imapiñ ta Cristoqa montashan? Huk asnu. Islam willakuymín apachin Cristopa chiqap kayninta willakuyta.

1840 watapi, Ñawpaq Angelpa Willakuynin kallpachasqa kasqa Islampa hark'asqa kayninwan tinkisqa. Ñawpaq Willakuyqa Iskayñiqin Willakuymán pusan; mana rakisqa kayta atinchu.

Ñawpaq Willakuyqa Iskayñiqin Willakuyta apan.

Ñawpaq Mensajeta takyachisqa karqa Islam nisqa hark'asqa kaptin, profeciata hunt'aspa. Kay takyachiyqa kallpacharqun Ñawpaq Angelpa Mensajeta, hinaspataq Protestantekunata pusarqa payman punkunkuta wisq'aykuyta.

Protestante iglesiakuna punkukunata wichq'aykusqankuqa Islam willakuyta qhispijsqa mana chaskiy karqan.

Historia Millerita nisqaqa ñawpaqman rikuchin noqanchikpa historianta.

Cristopa justiciawan willakuynin, 144,000-kunapa sellakusqa pacha-pi, Señorqa Santo Espiritunta hich'amuspan, Adventismopi Laodicea runakunaman hinaspa lepra unquyuqkunaman qhelqakunata kichariptin, wakmanta apasqa kachkan asnowan—Islam willakuynin.

1844 watapi ruphaypiwan qarwa p'unchaykunapi willakuyqa, “Qhawariychik, Qosantin hamushan,” nisqa, willasqa karqa. Yachaysapa hinallataq mana yachaysapa sipaskunawan rikuchisqa iskay laya runakuna chaypacham sut'inchasqa karqanku—huk layaqa kusikuywan Señorpa rikhurimuyninta suyaspa, paywan tinkunankupa allinta churasqa kashaqkuna; huk layañataq manchakuywan aysasqa, chaylla munayllawan ruwaypi puriq, cheqaq kaymanta yachachiyllawan kisisqa, ichaqa Diospa graciata mana chariqkuna. Rikch'akuypiq, qosanti hamuptin, “wakichisqa kaqkunaqa paywan kуска kasarakuymán yaykurqanku,” nisqa. Kaypi rikuchisqa qosantipa hamuyninqa kasarakuymán manaraq kaptinmi pasan. Kasarakuyqa Cristopa qhapaq suyunta chaskisqanta rikuchin. . . . Hatun Auka Anakuy, 427

Yaykuy atipaqqa Rey hamusqanmi. 1844 watapi, octubre killapa 22 punchawninpi, Payqa Reinota chaskin. Kaymi Yaykuy atipaqqa.

Kay pachapi iskay clasekunaqmi señalakuqanku kachkan qispisqa ñanman chaymantaqa wiñaypaq kaq paykunaq destinoyman.

“Qhawariy, Chasqaqa hamushan,” nisqa willakuyqa, 1844 watapi ruphay p’unchaykunaq tiempunpi, waranqa runakunata pusarqan Señormanta chaylla hamunanta suyayman. Churasqa pachapi Chasqaqaqa hamurqan, mana allpamanchu, imaynachus runakuna suyarqanku hina, aswanpas Hanaq pachapi Ñawpaq P’unchayniyuqman, kasarakuyman, paypa qhapaq suyunta chaskinanpaq. “Wakichisqakunaqa paywan kуска haykurqanku kasarakuyman; hinaspa punkuqa”—imataq?—“wichq’asqa karqan.” Paykunaqa mana kikin runa kayninkuwan kasarakuypi kananpaqchu karqanku; imaraykuchus chayqa hanaq pachapi ruwakun, paykunaqa allpapi kashaqtinku. Cristoq qatipačkunaqa “Señorninkuta suyanankupaqmi, kasarakuymanta kutimunanta.” Lucas 12:36. Ichaqa paypa rurayninta entiendenankupaqmi, hinaspa Diospa ñawpaqman haykunanpi iñiywan qatipanankupaqmi. Kay nirqapiqa paykuna kasarakuyman haykunqaku nisqaqa chayraykum nin. El Gran Conflicto, 427.

## **Qillqaqa qillqapi ñawiriykuna suyay p’unchawman nisqamanta**

Wakin Qillqakunaqa suyasqa tiempota qhawachin. Paykunata usqhayllam qhawarisun, hinaspataq Tukukuyninpi Panichay Whitepa nisqanwan wisqarisun.

Noviota unaychasqa qhiparaykaptin, llapankum puñuy puñurqanku, puñurqankutaq. Mateo 25:5.

Kaypi kikinpi, 1844 watapi pawqar killapa 22 p’unchawninpi, suyay pacha-man rimarispas.

22 ñiqin marzo killapi, 1844 watapi, manam Bibliaq qhelqanta willakuy profeciamanta rimaychu. Chayqa Milleritakuna pantasqa p’unchayninmi karqa, ichaqa ñawpaq ñak’ariyta paqarichirqan hinaspataq suyasqa unay pacha kasqanta reqsichirqan.

Qelqakunaqa mana ninkuñachu Diospa suyay pacha ruraq kasqanta. Chayqa runakunaq pantasqa unanchayninmi chayta paqarichin: “Rikuchisqa suyayta apamuchkanman chaypas, paypaq suyay; manam suyayta apamunqachu, manam llullakunchu.”

Kusisqan kachun pichus suyakuq, chayaspa waranqa kimsa pachak phisqa chunka phisqayuq p’unchaykama. Qamqa risqaykita riy p’unchaykuna tukukuyninkama; samasqankiraqmi kanki, hinaspa p’unchaykuna tukukuyninpi suertiykipi sayanki. Daniel 12:12, 13.

Kay iskayhina ñawinchayta atinki. Mayqin ñanpipas:

Kusisqanmi suyaykuqqa, hinaspa kusisqanmi 1335-kama chayaqpas. Qamqa, riy ñanniykipi p’unchaykuna tukukuyninkama: samariwaqmi, hinaspa p’unchaykuna tukukuyninpi rakinaykipi sayariwaqmi.

1335-man chayanman hayk’ayqa mana tiempo profeciamanta tukukuyninman chayayllamantaqa kanchu. 1335qa Cuadropi 1843 watapi tukukun. Chay chayanman chaskisqa kayqa mana profecia tukukuyninllachu, aswanpas suyay unaykuy pacha experiencia-mi. Chay chayanmanqa Tarrying Time nisqa pachawan 1844 watapa octubre 22 p’unchawwan chawpipi ruwakun. Kaypiqa

suyanaykipaqmi kanki. “Kusisqa kachun payqa suyashaqa.”

Chayraykum, Señorqa suyasunkichikman allin kayninta qowanampaq, chayraykum hatunchasqa kanqa qankunata kuyapayawanampaq: Señorqa taripaq Diosmi; kusisqakunan kanku llapa payta suyakuqkuna. Isaías 30:18.

Suyayqaqa Tarrying Time-manta 1844 watapi octubre killapa 22 p’unchaykama chayamun. Payta suyaykachkaptikiqa, kusisqa kanki.

Kay rikch’ayninnaqqa huk churakusqa p’unchawpaqraqmi kachkan; ichaqa tukukuyninpiqa rimanta, mana llullakuspan. Unaychakunman chayqa, suyay chayta; imaraykuchus cheqaqtapuni hamunqa, manam unaychakunqachu. Habacuc 2:3.

Miller runakunapa mana allinta unanchasqankum qhipay tiempo hamunanta apamurqan. Rikuyqa huk churakusqa tiempopaqmi kashan—22 octubre 1844. Manan llullakunqachu, ichaqa qankunaqa yuyankichikmi qhipakunman hina, mana allinta unanchayrayku.

¿Señorqa pantasqachu mana allin hamut’ata? Arí. Hermana White chayhinam nin.

Señorqa 1843 Chart nisqawan pantasqa yuyayta ruwarqan. William Millerqa nirqan manam hayk’aqpas tukuy sunquwan 1843 nispa nirqanichu; ichaqa 1843 watapi wawqekuna mañarqanku payta “if” nisqata hurqunampaq hinaspa 1843-ta huk waymark hina churanaqpaq. Sister Whiteqa nin kayqa huk profético waymark kasqanta, Habakkuk 2 nisqap hunt’akuynin kasqanta. Kay waymarkqa, dogmáticamente 1843-ta señalaspa, tarrying time-ta paqarichirqan.

Kusisqas kachun ñawikuna, paykunaqa rikurqanku imakunachus 1843 watapi, 1844 watapipas rikurqakuna. Willakuyqa qusqasqaña karqa. Chayrayku mana unaychasqa kananchu chay willakuyta yapamanta willakuypi; pacha señalninkunaqa hunt’akuchkanku; tukukuynin llamk’ayqa ruwasqa kananmi. Hatun llamk’ayqa pisillapi tiempopi ruwasqa kanqa. Diospa kamachisqanmantam utqaylla huk willakuy qusqasqa kanqa, chayqa sinchi qaparikuymanni wiñanqa. Chaymantataq Danielqa sayanqa sutinpi rakisqan cheqanpi, testimoniunta qunanpaq. Manuscript Releases, volumen 21, 437.

Qhawariy Daniel 12:12, 13 nisqapi: “Kusisqa kachun pisiyman suyakuq, waranqa kimsa pachak pichqa chunka pichqayuq p’unchaykama chayaq.” — “Kusisqa kachun 1335-man chayaq. Kusisqa kachun 1843-man chayaq,” chaymi verso 12.

Versículo 13:

Riy puriykikama tukukuy kama: qanqa samarikunki, hinaspataq sayanki rakiyniykipi p’unchaykuna tukukuyninpi. Daniel 12:12, 13.

Paní White cunsistente rimaykunata 12 chaymanta 13 ta huñuchin, nispa 1335-pa bendiciónninqa 1843 watapi chaymanta 1844 watapipas hunt’akun. Manan huk p’unchawman otaq huk pachakutiyllamanmi rimanchu, aswanpas chay suyaykuqkunamanta, paykunaqa Cristo-pa Jerusalénman atipanakuy yaykuyninta suyanku, escalera patapi angelkuna wicharishaqta uraykushaqtapas reqsinku, hinaspa Señorwan pactoman yaykunku pay paykunaman pacto-pa iskay tablankunata quspaq.

